

Pitanje financiranja ovakve investicije je problem, koji bi trebalo riješiti u smislu propisa koji će sigurno regulirati financijsku bazu poljoprivredne službe kroz najskorije vrijeme. Fitosanitetska stanica na pr. čije je djelovanje regulirano saveznim propisima, može da osigura učešće u ovakvoj investiciji i do 3,000.000 dinara u toku ove godine, a daljnjih godina još i više ukoliko bi to Narodni Odbor Kotara odobrio. Informativno mišljenje Urbanističkog instituta je, da bi se ovakva dvokatna zgrada mogla podignuti ili iza Privrednog suda u Rijeci, ili iznad pruge na Bulevaru u Sušaku. (b. Samostanski vrt).

Budući da je zamišljeno da riječki enološki laboratorij vrši istraživačke usluge iz sektora vinarstva za područje kotareva Rijeka, Pula, Ogulin i Gospić, to bi pitanje potrebnih investicija i financiranja za osnivanje i funkcioniranje enološkog laboratorija bilo potrebno rješavati dogovorno između zainteresiranih kotareva, u koliko naknadni propisi ne riješe ta pitanja na neki drugi način.

Druga varijanta za osnivanje enološkog laboratorija bila bi, da se izvrši adaptacija prostorija za ovu djelatnost u jednoj od postojećih zgrada na Rijeci. U tom slučaju bilo bi potrebno računati na investicijska sredstva za građevinske i obrtničke adaptacije u visini od 500.000 do 2,500.000 dinara već prema prikladnosti izabranog objekta.

Za opremu enološkog laboratorija, kao što su sprave, aparati, radni stolovi i namještaj, bilo bi potrebno osigurati dinara 2.500.000.— U pitanju investicija i financiranja kod osnivanja enološkog laboratorija u ovom prijedlogu nije bilo moguće preciznije odrediti način, jer se radi o prijedlogu za osnivanje ustanove koja obuhvaća šire područje, pa bi bilo potrebno izvršiti solidne konsultacije sa svim zainteresiranima. Očigledno je, da su Narodni Odbori mnogo više zainteresirani za privredne investicije, negoli za organizaciju ovakvih službi za koje nedostaju provedbeni propisi.

U sklopu rješavanja pitanja provedbe Zakona o vinu i to kako organizacije vinarske nadzorne službe i organizacije odgovarajuće laboratorijske uslužne djelatnosti za tretirano područje, te donošenja doknadnih provedbenih propisa Zakona o vinu, ovaj će prijedlog korisno poslužiti i ako u važnom pitanju financiranja nije mogao biti određeniji iz razloga, koji su ranije navedeni.

Kukurin Vjekoslav

Određivanje spola kod jedno-dnevnih pilića (seksiranje)

Praktičara je oduvijek zanimalo kako raspoznati pile po spolu odmah čim se izvali. U pronalaženju načina i metoda u toku zadnjih 30 godina činjenj u prilično veliki naponi, te je taj problem danas već potpuno riješen.

Određivanje spola imade danas vrlo veliku primjenu u svim zemljama sa jače razvijenim peradarstvom. Osobito se ta potreba osjetila prelazom na industrijski način peradarenja i prelaskom na proizvodnju utovljenih pilića ili t. zv. brojlera, koja se više i ne može zamisliti bez seksiranja pilića.

U U. S. A. i Engleskoj na pr. proizvodnja se već strogo luči i upućuje u dva smjera. Jedan dio farmera orijentirao se samo na proizvodnju jaja za koju svrhu nabavlja jednodnevne piliće ženskog spola, dočim se drugi dio farmera odlučio samo za proizvodnju brojlera u koju svrhu nabavlja samo piliće muškog spola (pijetlice). Osobito se od par godina unatrag vrlo naglim tempom razvija upravo proizvodnja brojlera, koja stalno i rapidno raste. Za istu se uzima samo muški materijal, jer se brže tovi i raste, pa prema tome polučuje i veća proizvodnja, odnosno korist. Usput rečeno, Engleska je 1957.

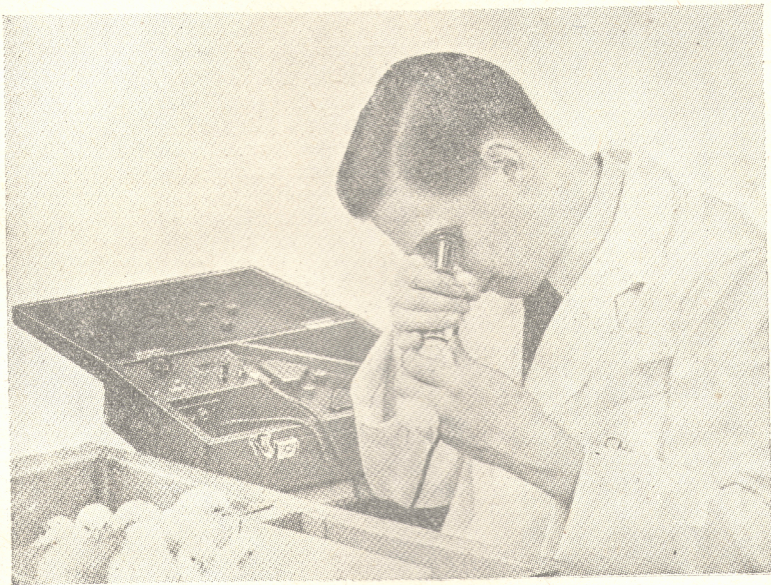
god. proizvela 10 miliona brojlera, međutim planom unapređenja predviđeno je da ta proizvodnja dostigne 1960. god. cifru od 100 miliona komada.

Uzgajanje muške i ženske pilići zajedno, t. j. neseksiranih pilića, uglavnom je već potpuno napušteno u jednom dijelu zemalja, a kod drugih se postepeno napušta iz ovih razloga:

1. Pijetlići brže napreduju i jači su, te kod hranjenja potiskuju, guraju i gaze slabije piliće, a to je ženska pilad koja se radi toga slabije razvija i strada.

2. Za uzgajače, koji se isključivo ograničuju na proizvodnju jaja, pijetlići kojih u izvaljenom jatu imade redovito 50%, a nekad i više, prava su smetnja i balast za taj uzgoj, koga vrlo često čine i nerentabilnim.

3. Praksa i tehnika ishrane toliko je već uznapredovala zadnjih nekoliko godina, da već danas možemo strogo lučiti dva pravca - uzgojni

Sl. 1.

i tovni, za koju svrhu postoji već čitav niz odličnih i izbalansiranih receptura krmih smjesa. Prema tome koji je pravac uzet, potrebno je primjeniti kod odnosnog jata i odgovarajuću smjesu već od prvog dana života pilića, želimo li postići pun uspjeh. To je moguće postići razumljivo samo sa seksiranim pilićima.

Za određivanje spola pilića, danas su već poznata tri načina i to:

- a) Japanska metoda
- b) Pomoću specijalnog aparata - sexera
- c) Križanjem određenih pasmina.

Japanska metoda je najstarija i prilično dugo poznata u Japanu. Prvi put ju je stručno obradio i objavio japanski profesor Massui 1923. godine. U Americi ova je metoda uvedena i počela se primjenjivati 1934. godine. Nju poznaje gotovo svaki Japanac, jer ju tamo uče djeca počev već od osnovne škole. Ista se osniva na laganom otvaranju kloake piletu, na čijem se unutrašnjem dijelu mogu razlikovati rudimentarni spolni organi. To se vrši prostim okom kraj primjerno jakog svijetla (Sl. 1).

Po toj se metodi pile uzima u lijevu ruku, pri čemu mu se noge smjeste između kažiprsta i srednjaka, tako da hrbat bude okrenut prema dlanu. Palac se položi blizu trtice s gornje strane i malo pritisne da se pile isprazni. Iza toga se palcem lijeve ruke, te palcem i kažiprstom desne ruke raširi kloaka i otvor toliko izvuče prema vani, da se mogu jasno vidjeti spolni organi. Ti spolni organi ne izgledaju uvijek jednako, jer imade oko 18 prilično različitih kombinacija i to devet za muški spol i devet za ženski, što ovu metodu i čini kompliciranom.

Dobar i izvježban pregledač može u jedan sat odrediti spol kod 500-700 pilića. Točnost ove metode je teoretski stopostotna, a praktički 97-99%. Najpogodnije vrijeme za određivanje spola je od 14-36 sati starosti pileta, a svakako prije nego se počima hraniti.

Da bi se naučilo seksiranje po ovoj metodi, potrebno je učenje i vježbanje u trajanju od 2-3 godine. Nadalje, potrebna je izvjesna nadarenost i sposobnost, stalozenost, odličan vid i stalan trening.

Metoda pomoću optičkog aparata ili sexera

Aparat za sexiranje pilića pronađen je nedavno i to 1951. godine. Isti se vrlo brzo usavršavao, a njegova primjena u praksi vrlo naglo raste. To je i razumljivo, pošto je za svladavanje potrebne tehnike rada po ovoj metodi dovoljno 4-5 dana, a da nije potrebna neka posebna nadarenost. Može je naučiti svatko i po njoj uspješno raditi. Jedan od danas najboljih aparata je svakako »Keeler« engleske proizvodnje. Smješten je sav u maloj drvenoj kutiji, a sastoji se od samog aparata ili mikroskopa sličnog pištolju koji s jedne strane ima okular, a s druge malu sondu. Nadalje, u kutiji se nalazi transformator, sterilizator i rezervni dijelovi. Može raditi na struji razne napetosti kao i na bateriji. Intenzitet osvjetljenja regulira se pomoću reostata smještenog na poklopcu transformatora.

Pile se uzima lijevom rukom, palcem se malo pritisne da se pile isprazni. Držeći aparat u desnoj ruci, oprezno se kroz kloaku gurne u debelo crijevo piletu sondu i mikroskop približi oku Sl. 1. Uz pravilno osvjetljenje koje se postigne reguliranjem u početku rada, kroz okular preko sonde, jasno ćemo vidjeti muške odnosno ženske spolne organe u samom piletu. Da bi mogli točno uočiti da li se radi o muškom (testisu) ili ženskom (ovariju) spolnom organu, potrebno će biti lagano i pažljivo pomicanje aparata malo u lijevo ili desno. Crni zaokružen krug predstavlja veličinu vidnog polja.

Imade izvježbanih pregledača, koji ovom metodom određuju spol kod 700 pilića na sat, pa i preko toga. Ženama ovaj rad obično ide bolje od ruke i mogu postići veću brzinu od muškarca. Točnost rada se praktički može postići sa 100%.

Metoda križanja određenih pasmina

To je treći način, a sastoji se u tome, da se križanjem određenih pasmina u prvoj generaciji (F₁) i to čim se pile izvali, može sa stopostotnom sigurnošću odrediti spol po njegovoj boji.

Do danas se na ovaj način mogu razlikovati spolovi križanjem slijedećih pasmina:

Rhode Island Red x Sussex

New Hampshire x Sussex

Žuti Plymouth x Sussex

Jarebičasti Leghorn x Sussex

Kod gornja četiri križanja uvijek mora biti kokoš pasmine Sussex, a nikako obratno. Prva oznaka pasmine označuje pijetla, a druga kokoš.

Dobivene piliće ovakvim križanjem spomenutih pasmina lako ćemo razlikovati po spolu, pošto su pijetlići (muški) uvijek potpuno bijeli, a pilice (ženske) uvijek žute.

Piliće dobivene križanjem Crnog Leghorn-a x Plymouth Rock isto ćemo lako razlikovati po spolu na taj način, što svi pilići koji imadu bijelu fleku na glavi muškog su spola, a pilići ženskog spola te fleke nemaju.

Isto tako se i pilići naše Jarebičaste štajerke mogu razlikovati po spolu odmah čim se izvale, no bez križanja sa nekom drugom pasminom već uzgojem u čistoj pasmini na taj način, što pilići ženskog spola imadu uvijek jasne

tamnije pruge po hrptu i sa strane uzdužno, čega pijetlići nemaju, već su jednolično obojeni.

Osobito je pogodan način križanja sa pasminom Sussex za manje uzgajae i farme, kojima je osnov kao nosilica Sussex. U Engleskoj na pr. pasmina Sussex je vrlo popularna i najviše zastupljena, križa se sa mnogim drugim pasminama kako u svrhu dobivanja križanaca za proizvodnju jaja, tako i za proizvodnju brojlera koji su odlični, pa se i navedene kombinacije vrlo mnogo primjenjuju baš radi jednostavnosti raspoznavanja spola, te jeftinije proizvodnje jer nije potreban aparat, odnosno pregledač. Ovu metodu primjenjuju svuda, gdje ista može doći u obzir.

Prema tome u kakvim smo prilikama, (pitanje hrane, smještajni prostor za odgoj pilića, godišnje doba, tržište i t. d.) opisanim metodama određivanja spola pilića, rješavamo odmah po valjenju njihovu daljnju sudbinu. Ženski materijal razumljivo odvojit ćemo i dalje uzgajati, a muški ili toviti ili odmah uništiti ukoliko se njegov daljnji uzgoj ne bi mogao isplatiti.

agr. Kukurin Vjekoslav

Ing. GOJKO PIVAR, Osijek

Uništavanje štetnih ptica

O štetnim pticama, bolje reći, o štetama koje mogu da načine razne ptice u poljoprivredi i šumarstvu srazmjerno se malo zna i piše. U tom smislu želimo u ovome članku iznijeti ukratko najosnovnije što je potrebno znati o štetnim pticama, pricinjavanju štete i načina uništavanja najopasnijih ptica našega područja. Ovo je potrebno iznijeti, da bi se u široj praksi uvidjela potreba i uništavanje sprovedo na najpovoljniji način.

U praksi stvarno postoje podaci, da su razne ptice u poljoprivredi i šumarstvu korisne i štetne. Prema mišljenju nekih ornitologa na pr. rod vrane ne bi trebalo smatrati štetnim kao populaciju, ali lokaliteti, prenamnoženje vrane na pojedinim užim proizvodnim područjima u poljoprivredi, mogu da nanesu osjetne štete nekim poljoprivrednim kulturama. Korisnost ptica u odnosu na štetnost, u različitim prilikama, tokom godišnjih doba različito se manifestira. Korisnost ima jedan vanredan i prosječan značaj. Međutim, mi se iz ekonomskih razloga na to ne možemo osvrutati, već čim se primjeti prva šteta na poljoprivrednim kulturama ili ako se na osnovu iskustava iz prakse zna unaprijed, da će neke štetne ptice da ugroze odnosnu poljoprivrednu kulturu, treba pravovremeno sprovesti organizaciju opažanja šteta i preduzeti sprečavanja tih šteta onemogućavanjem i uništavanjem štetnih ptica.

U poljoprivredi i šumarstvu vrane, vrapci, jastrebovi i druge štetne i grabežljive ptice nanose svake godine osjetne ekonomske štete. Štete pricinjavaju tokom cijele godine. U proljeće, u vrijeme sjetve i nicanja usjeva u poljima i baščama štetne ptice pricinjavaju štete čepkanjem (pojeđu izvađeno sjeme), uništavaju prokljale, nikle mlade biljke. Često se veće površine usjeva zbog takvih oštećenja razređuju, smanjuje se broj biljaka po jedinici površine i tako nastaju osjetne štete, koje se tek kod berbe manifestiraju. Neke se površine uslijed jačih oštećenja (na pr. nicanje usjeva uslijed pojedenog sjemena ili jako razrijeđenje — mjestičavost usjeva) moraju ponovo preorati i posijati, što povlači povećane troškove u proizvodnji i dovodi u pitanje sam uspjeh u dobijanju željenih prinosa, jer je pri ponovnoj sjetvi izgubljen prvi, optimalan rok.

Od štetnih ptica naročito su ugrožene na našem području kulture kuku-ruza, pšenice, suncokreta, lubenice i dinje (bostan), te povrtne kulture i t. d.

U toku zrenja voća na pr. trešanja, višanja, kajsijsa i dr. neke štetne ptice kao vrane, čvorci i druge, nanose štete uništavanjem ili oštećenjem plodova.